

Autopoética

Non descubrí o mundo da Poesía ata os dezasete anos, en que me preparei para o ingreso á carreira do Maxisterio no Colexio Concepción Arenal de Ourense. Un día, o profesor pedíunos o noso grupo que fixeramos unha poesía e preparámola na clase. Eu púxenme a iso, e saíume o primeiro poema que titulei “Amencer” ofrendado á cidade de Ourense, que tiña ós meus pés, pois vivía cos meus pais e a miña irmá Pura, nunha altura que se chama Salto do can. A poesía debeu servir, pois o profesor leuna na clase e recibín noraboas del e do grupo.

Mais adiante, estudiando xa na Normal, sentín o impulso de facerlle un soneto ó noso xardín do Posío, e polo que del lembro, e que lle recitei á miña irmá, coido levaba certo sentido en rima e métrica. Pero pareceume tan difícil levalo a efecto que se foi o soneto primeiro e máis o último que fixen. Non volví a intentalo endexamais. Eso significa que me son máis doadas as cousas sinxelas, que non dean moito traballo, e así reflectidas nelas, sen complicacións estilísticas nin grandes esforzos métricos e silábicos, só sentimento e alma.

Andando os anos e xa na miña primeira escola, coa miña irmá comigo -que veu para onda min no tempo da guerra- escribimos as dúas xuntas unha novela coa que nos riamos moito pola súa comedia e que titulamos *La corte de San Hilario*. Nunca chegou ó final nin a conservamos, pero así naceu en min tamén o encanto da prosa, que me levaría máis tarde a publicar dúas novelas, outra que teño inédita, e outra que debe andar perdida por algunha editorial xa fai tempo. Antes desto, por conducto da miña irmá Pura, escomecei a publicar artigos no diario *La Noche*, na páxina literaria

(*) Dora Vázquez naceu en Ourense no ano 1913. Os seus primeiros estudos fixoos en A Coruña, onde viviu dende os 6 ós 13 anos. Cando tiña 17, ingresou na Escola Nacional do Maxisterio de Ourense e fíxose Mestra Nacional nos “Cursillos” do ano 1933, pasando axiña a exercer a docencia en Teimende (Parada de Sil, Ourense) por un período de 18 anos. Despois, pasou a Larín (Arteixo, A Coruña) por outros 15 anos máis. Na actualidade, viúva e xubilada, vive en Ourense coa súa irmá Pura, ben coñecida poetisa das nosas letras.

A súa vocación, de escritora comezou a exercela, en lingua castelá, en 1948, no sonado vespertino *La Noche* de Santiago de Compostela, hoxe desaparecido. Despois, continuou escribindo para outros xornais e revistas de dentro e fóra de Galicia e de España, ata completar máis dun milleiro de traballos, que hai que sumar á súa obra maior, composta por ensaios, novelas, contos, textos teatrais e poemarios.

No ano 1992, tirou do prelo o libro titulado *A xeito de antoloxía* (Ourense, Gráficas Gutenberg), que comprende poemas, en galego e en castelán, inéditos ou publicados nos poemarios: *Un poema cada mes* (*Calendario Poético*), *Irmá* (*Poemas da ausencia*), *Oriolos neneiros* (*Poemas infantíles*), *Carne da terra* (*Poemas da Terra*), *Oración junto al camino e Recuerdos*.

de Borobó, que tanto fixo polos escritores e poetas principiantes. O meu primeiro artigo foi “Riña de verano”, ó que seguiron moitos máis, e poemas que nesa páxina saíron á luz.

Máis tarde, trasladada a unha parroquia de A Coruña colaborei tamén en *El Ideal Gallego* moitos anos, ata a miña xubilación. Volvín para onda os meus pais, pasando a publicar en *La Región* de Ourense. A par do que antecede, publicaba tamén en revistas poéticas, nalgunhas nas que o facía tamén a miña irmá, de España e de América.

Parte do meu labor figura conxuntamente co de Pura, como nas obríñas de teatro infantil. Cada unha no seu posto de traballo faciamolos por separado e logo editabámoslos. Todo isto forma parte do meu pequeno historial literario. Gustoume escribir e fíxeno, ben acollida sempre onde mandei. escribín non sei se ben ou mal, se valen algo ou non valen nada, pero servíume para pasar moitas horas da vida relaxada, facendo algo que me compracía moito.

Así foi o meu comezo na arte literaria, levado principalmente como un descanso ou alivio ó labor do traballo do ensino, no que entrei por absoluta vocación. Moitas gracias pola atención que a Universidade de Compostela tén comigo dándome cabida nas páxinas do seu *Boletín Galego de Literatura*.

Eu agardo

EU, agardo. Sempre agardo...

Agardo un paxaro que no bico dos soños
traía celeste rosa
que me sorprenda co arrecendo;

que unha árbore incline para min a súa gracia,
e luminosa ponla
alumea a testa;

que nube pasaxeira de louridas azas
me ceibe,
-beiramar do ceo-
unha pinga de orballo;

que me traia o vento
polos anxos da tarde, pavesas dunha doce cantiga
enledizada.

Eu, agardo... Agardo o florecer
da estrela sensitiva, bágoa de luz.
Agardo a súa raiola, alumando mansíos.

Choiva

Só choiva... Só choiva...
Só choiva no fastío. O ceo,
cinsa da tarde: Cinsa da auga,
que non de acesa brasa
que consumiu a fogueira...

O ceo, cinsa mollada: Cinsa da brétema,
con ollos pechos e húmida cabeleira.

Non hai raiolas nin chilros de paxaros.
Non se abanan os toxos,
nin se cimbran as ponlas dos piñales.

Non hai vento que desfarrape velames.
¡Só pingas -abelorios da choiva-,
amiudan nos salgueiros!

Pano gris, espesa téaza,
se abrangue coa terra fortemente.
Debrúzase sobre min...
¡Cíngueme con cadeas ou poutas de saudade!

Espertar

¡CHILRE, chilre!... Salaia o paxariño
rebuldeiro,
imerso na follaxe...

-¡Érguete!, quere dicirlle ó labrego-.
¿Non ves o ollo do día,
albiscando polo bico
do peito da montaña?

¡Que loita da noite contra o día,
do día contra a noite!...
Na meniña do abrente ven o sol,
polo cume empuxado.

No lugar todo esperta. Troupeleos
de zocos nos sobrados,
bateres de portas, ladrexos de cans,
engorxares de galos...

Polos matos dos boscos,
¡que ferver de agrúos, de rechouchíos
lenes, de doces revoares,
de cantos!

Un merlo chouta ó sol alporizado.
Lonxano cuca o cuco.
¡E estralan polos palcos montesíos
as regueifas ardentes dos paxaros!

Axiña pasas, tempo

AXIÑA pasa, Tempo,
sobre de min pisando sen piedade.
Aprisoado na longura do teu brazo
me tes, coma farrapo
que o vento trae e leva...

¿Por que me roubas,
ladrón ousado da floresta miña,
o que me fuches dando?
¿Por que, cruel,
non me deixaches
na miña primavera?

¿Por que has percorrer furiosamente,
rastros de sulcos
na miña testa
arándome...?
¿Por que con fera pótiga
vasme roubando todo?

¡Se te detiveras,
Tempo,
se te detiveras!...
¡Se non esmoreceras ós homes
e ós paxaros,
e non murcharas a beleza das rosas,
nin esfanicaras as pedras
en areas!

¡Se a tempo contiveras
a primeira cana miña, e a primeira
engurra do meu rostro!
¡Se no outono, xiquera,
me deixaras, Tempo!...

Mais ¡ai!
que no es ti o que goberna.
E, pois El así o quere
pasa, tempo,
sobre de min o teu carro apresoirado.

Mais, ¡non me manques moito na estrutura,
ó pasar,
dos días,
a afiadora roda!...

Ourense
5 marzo 1992.